

УДК: 376-056.2/3..373.2..796.012

А.В.Сімко
7kort@ukr.net

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В СІМ'Ї

Відомості про автора: Сімко Алла Володимирівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри логопедії та спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський, Україна. Email: 7kort@ukr.net

Contact: SimkoAlla, PhD, senior lecturer in speech therapy and special techniques Kamianetz-Podilskiy Ivan Ohienko National University, Kamianetz-Podilskiy, Ukraine. Email: 7kort@ukr.net

Сімко А.В. Психолого-педагогічні особливості організації рухової активності дітей дошкільного віку з психофізичними порушеннями в сім'ї. У статті здійснено аналіз психолого-педагогічних засад організації рухової активності дітей дошкільного віку з вадами інтелекту в сім'ях. Розглянуто мотиви та смисл основних видів діяльності дітей та можливість застосування фізичних вправ, як універсального засобу рухової активності для покращення порушень психомоторного розвитку розумово відсталих дітей дошкільного віку. Проведено теоретичний аналіз наукових досліджень щодо проблеми рухової активності дітей з відхиленнями в інтелектуальній сфері. Визначено вплив рухової активності на психомоторний розвиток розумово відсталих дітей дошкільного віку та особливості її застосування у здійсненні корекційної роботи у сімейному вихованні. Доведено, що недостатня рухова активність розумово відсталих дітей негативно впливає на їх організм, але необхідно враховувати, що зайва рухова активність веде до негативних функціональних змін в серцево-судинній системі дошкільника, тому необхідно враховувати індивідуальні особливості рухових можливостей кожної дитини. Надано перелік найбільш корисних фізичних вправ та запропоновано основні положення організації фізичної активності для дітей дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: рухова активність, фізичне виховання, фізичні вправи, психомоторний розвиток, дошкільники з психофізичними порушеннями.

Симко А.В. Психолого-педагогические особенности организации двигательной активности детей дошкольного возраста с психофизическими нарушениями в семье. В статье проведен анализ психолого-педагогических основ организации двигательной активности детей дошкольного возраста с нарушениями интеллекта в семьях. Рассмотрены мотивы и смысл основных видов деятельности детей и возможность применения физических упражнений, как универсального средства двигательной активности для улучшения нарушений психомоторного развития умственно отсталых детей дошкольного возраста.

Проведен теоретический анализ научных исследований по проблеме двигательной активности детей с отклонениями в интеллектуальной сфере. Определено влияние двигательной активности на психомоторное развитие умственно отсталых детей дошкольного возраста и особенности ее применения в осуществлении коррекционной работы в семейном воспитании. Доказано, что недостаточная двигательная активность умственно отсталых детей негативно влияет на их организм, но необходимо учитывать, что излишняя двигательная активность ведет к негативным функциональным изменениям в сердечно-сосудистой системе дошкольника, поэтому необходимо учитывать индивидуальные особенности двигательных возможностей каждого ребенка.

Дан перечень наиболее полезных физических упражнений и предложены основные положения организации физической активности для детей дошкольного возраста с интеллектуальными нарушениями.

Ключевые слова: двигательная активность, физическое воспитание, физические упражнения, психомоторное развитие, дошкольники с психофизическими нарушениями.

Simko A.V. Psycho-pedagogical motor activity features of preschool children with mental and physical disorders in family. The article analyzes the psychological and pedagogical principles of motor activity of preschool children with impaired intelligence in families. We consider the motives and meaning of key activities for children and the possibility of using exercise as a universal means of motor activity to improve psychomotor development disorders of mentally retarded preschool children. We established that the consistent improvement of motor capacity and motor correction of children with mental and physical defects of preschool age, based on their physical and mental characteristics, both within the family and in the system of physical education in general, possible by expanding the arsenal available to them exercise which ultimately allows us to solve increasingly complex educational challenges. During pre-training and education, improvement of nervous and mental functions of the child and its ability to manage own mental processes, movement affects the degree of maturation of certain brain structures. In the implementation of social

adaptation as the goal of education for children with intellectual disabilities exercise is not only a source of health, disability and labor activity, but also as a factor of perception, attention, thinking, memory. The theoretical analysis made by research due to the problem of motor activity of children with disabilities in the intellectual sphere. We found out that the influence of motor activity on psychomotor development of mentally retarded preschool children and especially its use in carrying out remedial work in family education. However, psychomotor is not only integral, age picture motor structure that reflects the innate physical characteristics, habits acquired skills, but also a set of anatomical and physiological and psychological mechanisms that ensure implementation of simple and complex motor responses and actions. We proved that lack of physical activity of mentally retarded children negatively affects their body, but be aware that excessive physical activity leads to negative functional changes in the cardiovascular system preschooler, so you must take into account the individual characteristics of motor capabilities of each child. It was provided a list of the most useful exercise and proposed substantive provisions of physical activity for preschool children with intellectual disabilities.

Key words: physical activity, physical education, exercise, psychomotor development, preschool children with mental and physical disabilities.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства високо ціняться такі фізичні якості, як сила, витривалість, швидкість та спритність. Ці якості батьки прагнуть б виховати у своїх дітей. Велике значення нормального фізичного розвитку зумовлювалось цілком реальними життєвими потребами. У трудовій діяльності людини завжди постає немало таких проблем, для подолання яких потрібні чималі фізичні зусилля..

Пережите сьогодні багатьма родинами погіршення соціально-економічного становища призводить до дестабілізації подружніх і міжпоколінних відносин, безвідповідального ставлення до дітей, конфліктності, викликає депресивні стани, почуття незадоволеності. Дестабілізована сім'я, яка виховує дітей з вадами інтелектуального розвитку не в змозі повноцінно та якісно виконувати свої виховні та соціальні функції. До соціально-економічних чинників розвитку українського соціуму, який впливає на ставлення батьків до дітей, відносяться: низький матеріальний рівень життя багатьох сімей, нерегулярні доходи, погані житлові умови (відсутність можливостей облаштувати необхідний особистісний простір членів сімей різних поколінь або відремонтувати квартиру чи будинок) тощо.

Також, батьки, які виховують дітей з психофізичними порушеннями мають вирішувати проблеми щодо створення умов, які сприяють активізації розумового розвитку та можливим компенсаціям в

інтелектуальній сфері дитини в умовах сім'ї. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є збагачення форм психомоторного досвіду дитини. Практика показує, що можливості дітей з вадами інтелекту, щодо їх психофізичної активності завжди індивідуально своєрідно обмежені [2], а патологічні зміни нервової системи є незворотними. Проте у дошкільному віці організм дитини ще залишається достатньо пластичним, а формування нервових механізмів управління рухами «вплітається» у процес дозрівання збережених нервових структур [4]. Створення сприятливих умов для психомоторного розвитку дитини є важливим практичним завданням тому, що морфофункціональні особливості сформовані в дошкільному віці мають значну стійкість і погано піддаються подальшим перебудовам [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження (Е.М. Вавілова, Е.С. Вільчковського, Н.Ф. Денисенко, Т.І. Осокіна, В.А. Шишкіна та ін.) довели, що рухова активність дітей обумовлена численними соціальними, біологічними та природними факторами (режимом, станом здоров'я дитини, руховою підготовленістю, кліматичними умовами та ін.).

У спеціальних дослідженнях вітчизняних та закордонних психологів (Л.С. Виготського, О.В. Запорожця, Ж. Піаже та ін.) існує наявність тісного взаємозв'язку між кількістю та якістю рухової активності та розвитком сприйняття, пам'яті, мислення, емоцій у дітей дошкільного віку [4].

Оптимальна рухова активність виконує роль своєрідного регулятора росту та розвитку молодого організму, є необхідною умовою для становлення та удосконалення дитини як біологічної істоти та соціального суб'єкта (Н.Т. Лебедева, А.А.Маркосян, І.В. Муравов та ін.).

Загальний вплив фізичних вправ на організм дитини виражається в тому, що вони, як встановлено дослідженнями В.Б.Горіневського, О.М.Крестовнікова, П.Ф.Лесгафта та ін., сприяють підвищенню життєдіяльності всього організму. Фізичні вправи, особливо ті, які проводяться на свіжому повітрі, покращують обмін речовин, кровообіг, дихання, тонізують діяльність центрального та периферичного відділів нервової системи, позитивно впливають на стан кістково-м'язового апарату. Все це сприяє покращенню загального стану організму аномальної дитини, підвищенню її розумової та фізичної працездатності, збільшенню компенсаторних можливостей центральної нервової системи.

Дошкільний вік є основним етапом становлення довільної рухової функції дітей, яка забезпечується віковим морфологічним дозріванням і розвитком функціональних можливостей центрального і периферичного відділів рухового аналізатора, на це вказували Л. І Чулицька, Е.А.Аркін, А.В.Запорожець[1].

Аналіз наукових праць, в яких досліджуються шляхи розв'язання цієї проблеми [2; 5] засвідчує, що психофізичний розвиток дітей з вадами інтелекту дошкільного віку реалізується не ізольовано, а у зв'язку із їх способом життя і діяльністю. Встановлено також, що педагогічно обґрунтована психомоторна активність може вплинути і на розумову діяльність дитини. Більш того, без руху, без фізичних навантажень дитина без ушкоджень нервової системи просто не спроможна нормально розвиватися[4;6]. Гіподинамія надзвичайно шкідлива для розвитку всіх органів і систем людини та її психіки. Тільки м'язова активність спроможна створити умови внутрішнім органам та психічній сфері для роботи з оптимальним навантаженням. Що стосується дітей дошкільного віку то тільки вроджені або рано набуті дефекти розвитку можуть зменшити їх невтомне жадання рухів. Водночас не повністю вирішеним залишається питання умов збереження та стимулювання природної рухливості дітей дошкільного віку з органічними порушеннями пізнавальної діяльності, насамперед, тоді, коли дитина не відвідує спеціальні дошкільні заклади.

Мета статті окреслити психолого-педагогічні засади організації фізичної активності дітей дошкільного віку з психофізичними вадами в родинному колі.

Огляд літературних джерел та багаторічний досвід роботи з батьками дітей з вадами інтелекту дозволяє стверджувати, що одним із головних їх завдань є допомогти дитині реалізувати ту потенційну життєву силу, активність, енергію, яку надала їм природа шляхом виховання звички до систематичних занять фізкультурою. При створенні позитивного емоційного фону під час виконання фізичних вправ у дитини формується глибока прихильність та любов до фізичної культури, що забезпечить надалі можливість здійснювати фізичне виховання без примусу.

У вітчизняній психології справедливо підкреслюють, що особливе значення у психофізіологічному розвитку дитини має її активність в провідній діяльності та спілкуванні, насамперед з дорослими. В цій спільній психомоторній активності дитина засвоює суспільно вироблені та соціально закріплені дії з предметами культури, оволодіває смислом цих дій, переводить зовнішні рухи у внутрішній план психічного відображення.

Є фахівці, які вважають, що моторна активність дитини досягає свого максимуму до 3 років. І якщо фіксувати загальну кількість та інтенсивність рухів, то з таким поглядом можна погодитись. Водночас, якщо звернутись до психологічного змісту моторних дій, то ми доходимо висновку, що психомоторна активність продовжує зростати і після 3 років. Так, основним видом діяльності і переддошкільника, і дошкільника є гра. Проте ігрові психомоторні дії переддошкільника побудовані переважно на маніпуляціях і до певної міри обмежені своїми

зовнішніми проявами. Ігрові психомоторні дії молодшого дошкільника з нормативним онтогенезом, що знаходяться і розвиваються в структурі сюжетно-рольової гри, з одного боку, потребують якісно вищого змісту моторики, що забезпечує зв'язок дитини з навколишнім середовищем, а з другого боку – якісно вищих розумових операцій. Іншими словами, вищого змісту психомоторної активності. У дітей з вадами інтелекту 3-4 років формування сюжетно-рольової гри утруднене відповідно до ступеня ушкодженості нервової системи. Водночас потрібно врахувати, що прояви моторних розладів у інтелектуально обмежених дітей настільки різнобічні й неоднозначні, що можливі парадоксальні випадки, коли одна й та ж дитина, яка неспроможна виконати відносно прості дії, здатна до рухів значно складніших за координацією [8].

У ранньому дошкільному віці продовжує функціонувати наслідування як одна з форм поведінки. Водночас наслідування прикладові, певному зразку в цьому віці набуває нового психологічного змісту. А саме: наслідуються не просто рухи, а цілісні дії з їх руховим складом і смисловою структурою, діти оволодівають смислом соціально сформованої людської діяльності. Наслідування «... проходить низку ступенів і змінюється зі зміною провідної діяльності цього віку – сюжетно-рольової гри: спочатку дитина наслідує найбільш відкриті для неї сторони і характеристики дорослої діяльності, яка моделюється в грі, і тільки поступово починає наслідувати ті сторони поведінки, які дійсно відображають смисл ситуації» [7, с.278-279]. У дітей з вродженими або рано набутими стійкими органічними порушеннями пізнавальної діяльності цей процес знову ж таки утруднений.

Діагностика психомоторики дітей з вадами інтелекту показує, що на всіх ступнях стійкого органічного порушення пізнавальної діяльності спостерігається певна координаційна ригідність. Дітям з психомоторною недорозвиненістю важко відійти від координаційних механізмів, що вони засвоїли раніше. Нагадаємо, що О.В.Запорожець розглядав психіку як орієнтувально-дослідницьку діяльність, а отже патологія розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями це не патологія моторики чи психіки як окремих феноменологічних субстанцій, а патологія цілісної психомоторики як функціонального органу. Ця патологія орієнтувально-дослідницьких можливостей дітей з вадами інтелекту заважає їм змінити зміст своїх дій, навіть тоді, коли рухи стають недоцільними.

Збільшити координаційну лабільність можна тільки через виконання різноманітних фізичних вправ у змінних умовах, починаючи з раннього дитинства. Така штучно створена варіативність просторових, часових, динамічних та топологічних характеристик дій буде стимулювати орієнтувально-дослідницьку активність дитини. Особливо корисними для корекції психомоторного розвитку дитини можуть бути варіації смислових завдань дій.

Застосування фізичних вправ, в умовах сім'ї, не має за мету досягти повного відновлення втрачених м'язових відчуттів у дітей з органічними порушеннями пізнавальної діяльності, але вони можуть і повинні допомогти дитині збільшити її можливості щодо регуляції тону м'язових напружень шляхом розвитку збереженої пропріоцептивної чутливості та її включення в керування діями.

Допомагаючи дитині збільшити її психофізіологічні можливості доцільно відмовитись від таких заборон як «не бігай», «не стрибай», «не лізь на стілець» та інших, а краще «підстрахувати» і вчасно підхопити. Проте, недостатньо просто надати дитині можливості задовольняти свою потребу в русі на ґрунті позитивного ставлення до фізичної активності. Фізичне виховання має бути продуманим, цілеспрямованим і ретельно організованим. Але, слід враховувати, що заняття фізичної культурою для дітей це гра, яка має мати зрозумілий для дитини сенс. Батьки не повинні бути спостерігачами чи керівниками гри, а партнерами та активними учасниками. Вправи необхідно підбирати індивідуально у відповідності з можливостями дитини.

Серед найбільш корисних фізичних вправ для дітей дошкільного віку ми рекомендуємо наступні:

1. Гра «Нумо, політаємо», коли батько тримає дитину під пахвами на витягнутих вперед руках і підіймає її декілька разів над головою, поступово збільшуючи швидкість. Такі рухи викликають у дитини напруження м'язів спини і шиї, виправлення хребта. Під час цієї гри дитина навчається правильно розподіляти напруження м'язів, що потім покращує поставу. Позитивно впливає гра і на емоційну сферу дитини.

2. Нахилившись дорослий дає дитині обійняти себе за шию, а потім випрямляється і утримуючи її за плечі кружляє. З чотирьох років можна піднімати дитину за руки. Вправи у висі укріплюють м'язи спини і рук, тренують вестибулярний апарат і виховують сміливість.

3. Разом з дорослим діти охоче виконують ритмічні танці під музику. Така активність формує здатність повторювати рухи в заданому темпі, розвиває відчуття ритму, виховує інтерес до музики.

4. Формування рухових навичок пересування (ходьба, біг, катання на велосипеді, ходьба на лижах, плавання та ін.) Також є своєрідним освітнім завданням батьків, що вирішується у процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку і полегшує їх зв'язок з навколишнім середовищем та допомагає його краще пізнати.

5. Спільне виконання з дорослим фізичних вправ зранку як ранкової зарядки. Така активність допомагає дитині перейти від сну до діяльності та дисциплінує, привчає до режиму дня, формує внутрішню зібраність.

6. Фітболгімнастика разом з батьками є найпростішою у застосуванні та викликає велике емоційне задоволення у дитини. Вона

включає виконання гімнастичних вправ на великих надувних еластичних м'ячах різного діаметру та конфігурації.

7. З метою профілактики плоскостопості можна застосовувати ходьбу босоніж по траві, по піску, по інших рухливих нерівних поверхнях, наприклад («доріжки здоров'я», зроблені з квасолі, каштанів, керамзиту і т. д.). Зазначені умови спонукають дитину переносити проекцію центру маси тіла на зовнішній край стопи та згинати пальці, що зміцнює м'язи стопи. Водночас ходіння босоніж загартовує дитину і сприяє зниженню захворювань.

До засад організації фізичної активності дітей дошкільного віку з порушеннями інтелекту в сім'ї ми також відносимо наступні положення:

- під час занять фізичною культурою дітям потрібно у доступній формі повідомляти основи знань щодо фізичного виховання і формувати у них переконання про користь фізичних вправ, природних факторів оздоровлення і гігієни. Діти спроможні засвоїти певну індивідуально-доступну систему знань про частини тіла, напрямку руху, особливості (техніку) виконання фізичних вправ, методику проведення занять фізичною культурою;

- систематичне виконання фізичних вправ має сприяти розвитку фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості), укріплювати зв'язки і суглоби опорно-рухового апарату, розвивати серцево-судинну і дихальну системи. Діти мають навчитися утримувати біомеханічно доцільне положення тіла в різних позах (сидіти, стояти, ходити);

- заняття фізичними вправами мають сприяти формуванню навичок дотримання особистої та суспільної гігієни. Перед заняттям дитина відвідує туалет, миє руки. Після занять вона дбає про чистоту тіла та спортивну форму;

- під час занять фізичною культурою діти мають навчитися правильно дихати, поєднувати ритм рухів і дихання. Цього можна досягти за допомогою спеціальних дихальних вправ. Наприклад, вправа «Лісоруб»: дитина підносить руки вгору вдихаючи повітря і видихає опускаючи руки і згинаючись у попереку.

Висновки

У дітей молодшого дошкільного віку, обтяжених інтелектуальними вадами, утрудненим є перехід від маніпуляційних психомоторних дій, які є основою гри переддошкільника до дій, які мають входити в структуру сюжетно-рольової гри і забезпечувати якісно вищі розумові операції. Сстійке органічне порушення пізнавальної діяльності дитини, зазвичай, супроводжується певною координаційною ригідністю. Таким дітям важко відійти від раніше засвоєних координаційних механізмів навіть в умовах, коли це однозначно доцільно зробити. Ця психомоторна недорозвиненість пояснюється патологією спеціалізованих щодо руху відчуттів і сприймань та вадами

орієнтувально-дослідницьких можливостей дитини. Батьки дітей дошкільного віку з вадами інтелекту спроможні збагатити психомоторний досвід дитини шляхом спеціальної організації її фізичної активності в умовах сім'ї. Оптимізація умов психомоторного розвитку дітей з вадами інтелекту дошкільного віку в умовах сім'ї можлива на основі дотримання психолого-педагогічних засад організації фізичної активності.

З кожним роком збільшується народжуваність дітей з психофізичними порушеннями, стає зрозумілим, те що у випадку з цією категорією дітей рух залишається практично єдиним засобом, що визначає їх благополучне існування і подальший розвиток. Тому корекційну роботу необхідно починати з раннього дитячого віку і продовжувати протягом всього освітнього періоду дитини.

Список використаних джерел

1. **Аркин Е. А.** Ребенок в дошкольные годы (в двух частях) / Е. А. Аркин; под ред. А. В. Запорожца и В. В. Давыдова. – М.: Издательство «Просвещение», 1968. – 445 с. 2. **Вайзман Н. П.** Психомоторика детей олигофренов / Н. П. Вайзман. – М.: Педагогика, 1976. – 104 с. 3. **Вильчковский Э. С.** Развитие двигательной функции у детей / Э. С. Вильчковский. – К.: Здоров'я, 1983. – 208 с. 4. **Запорожец А. В.** Избранные психологические труды : в 2-х т. / А. В. Запорожец. – М.: Педагогика, 1986. – Т. 1. – 320 с. – Т. 2. – 297 с. 5. **Колишкін О. В.** Педагогічні аспекти використання корекційно-оздоровчих рухових дій у різних формах навчально-виховної роботи для учнів з особливостями інтелектуального розвитку. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна. Випуск VII / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошинський В. С., 2007. – С. 168-171. 6. **Малятко :** програма виховання дітей дошкільного віку. – 2-е вид., доопрацьоване і доп.. – К.: АПН України, Інститут проблем виховання, 1999. – 243 с. 7. **Психология. Словарь** / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд. испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 493 с. 8. **Шинкарюк А. І.** Психомоторно-рівнева структура активності та свободи суб'єкта / А. І. Шинкарюк. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – 448 с.

References

1. **Arkin E. A.** Rebenok v doshkol'nyegody (v dvuhchastyah) / E. A. Arkin; pod red. A. V. Zaporozhcai V. V. Davydova. – M.: Izdatel'stvo Prosveshchenie», 1968. – 445 s. 2. **Vajzman N. P.** Psihomotorikadetej oligofrenov / N. P. Vajzman. – M.: Pedagogika, 1976. – 104 s. 3. **Vil'chkovskij E. S.** Razvitedvigatel'noj funkcii u detej / E. S. Vil'chkovskij. – K.: Zdorov'ya, 1983. – 208 s. 4. **Zaporozhec A. V.** Izbrannye psihologicheskie trudy : v 2-h t. / A. V. Zaporozhec.

– М. :Pedagogika, 1986. – Т. 1. – 320 с. – Т. 2. – 297 с. **5. Kolishkin O. V.** Pedagogichni aspekti vikoristannya korekciyno-ozdorovchih ruhovih dij u riznih formah navchal'no-vihovnoï roboti dlya uchniv z osoblivostyami intelektual'nogo rozvitku. Zbirnik naukovih prac' Kam'yanec'-Podil's'kogo derzhavnogo universitetu: seriyasocial'no-pedagogichna.Vipusk VII / Za red.O. V. Gavrilova, V. I. Spivaka. – Kam'yanec'-Podil's'kij : PP Moshins'kij V. S., 2007. – S. 168-171. **6. Malyatko:** Programa viovannya ditejdoshkil'nogo viku. – 2-e vid.,dooprac'ovaneidop.. – K. : APN Ukraïni, Institut problem viovannya, 1999 – 243 s. **7. Psihologiya.** Slovar' / Pod obshch.red. A. V. Petrovskogo, M. G. YAroshevskogo. – 2-e izd. ispr. idop. – M. :Politizdat, 1990. – 493 s. **8. Shinkaryuk A. I.** Psihomotorno-rivneva struktura aktivnosti ta svobodi sub'ekta / A. I. Shinkaryuk. – Kam'yanec'-Podil's'kij : Oiyum, 2005. – 448 s.

Received 11.09.2016

Reviewed 26.10.2016

Accepted 29.11.2016

УДК 376 – 056.36

О.І. Снісаренко

helen.snisarenko@gmail.com

ЗМІСТ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Відомості про автора: Олена Ігорівна Снісаренко, аспірантка кафедри психокорекційної педагогіки факультету корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за спеціальністю 13.00.03 – корекційна освіта. Email: helen.snisarenko@gmail.com

About the Author: Ms. Olena Igorivna Snisarenko is a doctoral candidate of department of psycho-correctional pedagogy and psychology, National Pedagogical Dragomanov University. (Specialization code 13.00.03 - Special Education). **Email:** helen.snisarenko@gmail.com

Снісаренко О.І. Зміст корекційно-розвивального впливу на дітей із затримкою психічного розвитку в умовах освітньої інтеграції. Стаття присвячена проблемі інтеграції дітей із затримкою психічного розвитку в умови загальноосвітньої школи. Визначено зміст корекційно-розвивального впливу на учнів із ЗПР в інклюзії. Виявлено психічні особливості даної категорії дітей таїх вплив на потенційні